

Nestle-Aland

Novum Testamentum Graece, 28th Edition

Η έκδοση *Novum Testamentum Graece* αποτελεί τη βάση για σχεδόν κάθε σύγχρονη μετάφραση της Βίβλου. Χρησιμοποιείται από λόγιους, κληρικούς, φοιτητές και μεταφραστές, και η Nestle-Aland *Novum Testamentum Graece* (NA28) είναι η τυπική και κορυφαία κριτική έκδοση της Ελληνικής Καινής Διαθήκης.

Η 28^η έκδοσή της περιλαμβάνει σημαντικές αναθεωρήσεις για καλύτερη διαύγεια και χρηστικότητα. Το κείμενο των Καθολικών Επιστολών ενσωματώνει τώρα τις κριτικές γνώσεις από την *Editio Critica Maior* (ECM) — την πιο πρόσφατη επιστημονική έρευνα για τον εντοπισμό του πρωτότυπου κειμένου. Επιπλέον, νέα σημαντικά χειρόγραφα (117–127) παρουσιάζονται για πρώτη φορά, προσφέροντας νέες προοπτικές, ειδικά για τις Πράξεις των Αποστόλων. Η NA28 περιλαμβάνει δύο πόρους: το μορφολογικά επισημασμένο κείμενο με δείκτες σημειώσεων και το κριτικό σημείωμα.

Ακολουθεί η ελληνική μετάφραση με τις *The Consistently Cited Witnesses* από την έκδοση Nestle-Aland 28. Αυτή η σελίδα παραθέτει τους χειρόγραφους κώδικες που παρατίθενται συστηματικά στον κριτικό μηχανισμό της Καινής Διαθήκης:

I. Οι Συστηματικά Παρατιθέμενες Μαρτυρίες

- **No.** = Αριθμός χειρογράφου
- **Content** = Περιεχόμενο (μέρος της Καινής Διαθήκης)
- **Date** = Χρονολόγηση

Περιεχόμενο (Content):

- **a** = Πράξεις και Καθολικές Επιστολές
- **act** = Πράξεις
- **cath** = Καθολικές Επιστολές
- **e** = Ευαγγέλια
- **p** = Επιστολές Παύλου
- **r** = Αποκάλυψη
- **K** = χειρόγραφο με σχόλια (commentary manuscript)

Παράδειγμα:

- $\mathfrak{P}^1$: Ευαγγέλια (e²), 3ος αιώνας (III)
- $\mathfrak{P}^4$: Ευαγγέλια (e), 3ος αιώνας (III)
- $\mathfrak{P}^8$: Πράξεις (act), 4ος αιώνας (IV)
- $\mathfrak{P}^9$: Καθολικές Επιστολές (cath), 3ος αιώνας (III)
- $\mathfrak{P}^{12}$: Επιστολές Παύλου (p), 3ος αιώνας (III)
- $\mathfrak{P}^{28}$: Ευαγγέλια (e), 3ος αιώνας (III)
- $\mathfrak{P}^{31}$: Επιστολές Παύλου (p), 7ος αιώνας (VII)
- $\mathfrak{P}^{54}$: Καθολικές Επιστολές (cath), 5ος/6ος αιώνας (V/VI)
- $\mathfrak{P}^{70}$: Ευαγγέλια (e), 3ος αιώνας (III)
- $\mathfrak{P}^{82}$: Ευαγγέλια (e), 5ος/6ος αιώνας (V/VI)

Υποσημειώσεις:

1. Χειρόγραφα χωρίς σύμβολα είναι εκείνα που παρατίθενται συστηματικά (αναφέρονται και στο Παράρτημα I, σελ. 792 κ.ε.).
2. [*] Σημαίνει ότι το χειρόγραφο παρατίθεται συστηματικά μόνο σε συγκεκριμένα τμήματα της Καινής Διαθήκης, τα οποία υποδεικνύονται με γράμματα:
 - ο **a**: Πράξεις και Καθολικές Επιστολές
 - ο **act**: Πράξεις
 - ο **cath**: Καθολικές Επιστολές
 - ο **e**: Ευαγγέλια
 - ο **p**: Επιστολές Παύλου
 - ο **r**: Αποκάλυψη
- **Date** = Χρονολόγηση χειρογράφου:
 - ο **III, IV, V...** = αιώνες (π.χ. III = 3ος αιώνας)
 - ο **ca. 400** = περίπου το 400 μ.Χ.
 - ο **IX/X** = μεταξύ 9ου και 10ου αιώνα

II. Κριτικά Σημεία στο Κείμενο

- []: λέξεις ή γράμματα αμφισβητούμενης αυθεντικότητας
- []: πρώιμες παρεμβολές στην παράδοση του κειμένου
- *: η αρχή πρώιμης διαίρεσης του κειμένου (όπου χρειάζεται)

Ερμηνεία συμβόλων στον κριτικό μηχανισμό:

- ♦: η αναγνωστική παραλλαγή στο κείμενο είναι ίδια με μία παραλλαγή στον μηχανισμό (στις Καθολικές Επιστολές)
- $\pm$ λέξη}: εναλλακτική ανάγνωση (με μία μόνο λέξη)
- $\pm$ \ λέξεις}: εναλλακτική ανάγνωση (περισσότερες λέξεις)
- τ λέξη}: παρεμβολή (εισαγωγή λέξης)
- $\circ$ λέξη}: παράλειψη μίας λέξης
- $\square$ λέξεις}: παράλειψη φράσης ή περισσότερων λέξεων
- $\S$ λέξη}: αντιμετάθεση (αντιστροφή σειράς λέξης)
- $\S^2$ λέξεις}: αντιμετάθεση φράσης
- :: εναλλακτική στίξη

(Όταν συμβαίνουν διαδοχικά, π.χ. $\tau r_1 r_2$, υποδηλώνουν πολλές παραλλαγές μέσα σε μία μονάδα του κριτικού μηχανισμού.)

III. Συντομογραφίες στον Κριτικό Μηχανισμό

α) Οι Ελληνικές Μαρτυρίες

- **p**) = ανάγνωση επηρεασμένη από παράλληλο χωρίο
- **f¹** = Οικογένεια 1: π.χ. χειρόγραφα 1, 118, 131, 209, 1582 κ.ά.
- **f¹³** = Οικογένεια 13: π.χ. χειρόγραφα 13, 69, 124, 174, 230, 346, 543, 788, 826, 828, 983, 1689, 1709 κ.ά.
- **M** = Κείμενο της πλειοψηφίας
- **M^A** = Χειρόγραφα με σχόλια για την Αποκάλυψη του Ανδρέα Καισαρείας
- **M^K** = Παράδοση της Κοινής στην Αποκάλυψη
- **Byz** = Βυζαντινό κείμενο (στις Καθολικές Επιστολές)
- **Byzpt** = μέρος των Κωδίκων Βυζαντινής παράδοσης
- **pm (permulti)** = πολλοί

- * = αρχική ανάγνωση χειρογράφου
- ^{1.2.3} = διαφορετικοί διορθωτές ή ομάδες διορθωτών
- **c** = διόρθωση
- **mg (in margine)** = περιθωριακή ανάγνωση
- **vid (ut videtur)** = πιθανή ανάγνωση (όχι βέβαιη)
- **v.l. (varia lectio)** = εναλλακτική ανάγνωση
- **s (supplementum)** = ανάγνωση σε συμπληρωματικό μέρος χειρογράφου
- **com** = ανάγνωση από σχόλιο
- **txt (textus)** = το κύριο κείμενο
- **()** = μαρτυρίες/αναγνώσεις με μικρές διαφορές

β) Μεταφράσεις και παραθέσεις Πατέρων της Εκκλησίας

- **latt** = ολόκληρη η λατινική παράδοση
- **lat(t)** = η λατινική παράδοση με εξαιρέσεις
- **lat** = η Βουλγάτα και μέρος των παλαιολατινικών μαρτύρων
- **it** = Ιτάλα: όλοι ή οι περισσότεροι παλαιολατινικοί μάρτυρες
- **a/az/b...** = μεμονωμένοι παλαιολατινικοί μάρτυρες
- **vg** = η Βουλγάτα
- **vg_s** = η έκδοση Βουλγάτα του 1590 (Sixtina)
- **vet!** = έκδοση Βουλγάτα του 1592 (Clementina)
- **vest** = έκδοση Βουλγάτα του 2007 (Stuttgart)
- **vg~w** = έκδοση Βουλγάτα των Wordsworth, White και συνεργατών

Συριακή παράδοση

- **sy** = ολόκληρη η συριακή παράδοση
- **sys** = ο Σύριος του Σινά
- **syc** = ο Σύριος του Cureton
- **syp** = Πεσίττα
- **syh** = Harklensis
- **syhmg** = περιθωριακές αναγνώσεις στο syh
- **syh** = αναγνώσεις με κριτικά σημάδια στο syh
- **syph** = Φιλόξενος

Κοπτική παράδοση

- **co** = ολόκληρη η κοπτική παράδοση
- **ac** = Αχμιμική
- **bo** = Μποχαιρική
- **fa** = Φαγιουμική
- **ly** = Λυκοπολιτανική
- **mae** = Μέσης Αιγύπτου
- **pbo** = Πρωτο-Μποχαιρική
- **sa** = Σαχιδική

Άλλες μεταφράσεις

- **acth** = Αιθιοπική
- **arm** = Αρμενική
- **geo** = Γεωργιανή
- **got** = Γοτθική
- **slav** = Παλαιοσλαβονική

γ) Άλλες συντομογραφίες και λατινικοί όροι

- **a. (ante)** = πριν
- **acc. (accentus)** = τόνος ή πνεύμα
- **ad** = προς, σχετικώς με
- **add. (addit/addunt)** = προσθέτει/προσθέτουν
- **alia manu** = από άλλο χέρι
- **app. (apparatus)** = (κριτικός) μηχανισμός
- **bis** = δύο φορές
- **cap. (capitulum)** = κεφάλαιο
- **cum (c.)** = με
- **ex err.** = από σφάλμα
- **fin.** = τέλος
- **incert.** = αβέβαιο
- **om. (omittit/omittunt)** = παραλείπει/παραλείπουν

- **ter** = τρεις φορές
- **usque (ad)** = έως (σε)
- **conclusio brevior** = σημαίνει "συντομότερο τέλος", ειδικά στο Κατά Μάρκον Ευαγγέλιο.
- **elex** = σημαίνει "από" ή "εκ".
- **epistula** = σημαίνει "επιστολή".
- **et** = σημαίνει "και".
- **ex err. (ex errore)** = σημαίνει "από σφάλμα".
- **ex itac. (ex itacismo)** = σημαίνει "λόγω ιτακισμού", δηλαδή αντικατάσταση φωνηέντων (π.χ. ει αντί ι).
- **ex lat.? (ex versione latina)** = σημαίνει "επηρεασμένο από τη λατινική εκδοχή;", δηλώνει πιθανή λατινική επίδραση.
- **ex lect. (ex lectionariis)** = σημαίνει "επηρεασμένο από τη λειτουργική χρήση", δηλαδή από λεκσιονάρια.
- **fin. (finis)** = σημαίνει "τέλος".
δηλώνει το Εβραϊκό Κείμενο της Παλαιάς Διαθήκης.
- **hab. (habet/habent)** = σημαίνει "έχει/έχουν".
- **hic** = σημαίνει "εδώ" ή "σε αυτό το σημείο".
- **id. (idem)** = σημαίνει "το ίδιο".
- **illeg. (illegibilis)** = σημαίνει "δυσανάγνωστο".
- **incert. (incertus)** = σημαίνει "αβέβαιο".
- **inscr. / inscriptio** = σημαίνει "τίτλος", αναφέρεται σε επικεφαλίδα.
- **interp. (interpunctio)** = σημαίνει "σημεία στίξης".
- **lac. (lacuna)** = σημαίνει "κενό" ή "λείπον κείμενο".
- **loco** = σημαίνει "στη θέση του".
- **novies** = σημαίνει "εννέα φορές".
- **obel. (obelus)** είναι "κριτικό σύμβολο" που χρησιμοποιείται σε χειρόγραφα, όπως † ή ÷.
- **octies** = σημαίνει "οκτώ φορές".
- **om. (omittit/omittunt)** = σημαίνει "παραλείπει/παραλείπουν".
- **ord. inv. (ordo inversus)** = σημαίνει "αντίστροφη σειρά".
- **p. (post)** = σημαίνει "μετά".

- **pon. (ponit/ponunt)** = σημαίνει "τοποθετεί/τοποθετούν", ή "αναστρέφει".
- **prim. (primum)** = σημαίνει "πρώτον".
- **pro** = σημαίνει "για" ή "αντί για".
- **s / ss (sequens / sequentes)** = σημαίνει "ο/οι επόμενος/οι".
- **sec. (secundum)** = σημαίνει "δεύτερον" ή "σύμφωνα με".
- **sed** = σημαίνει "αλλά".
- **sine** = σημαίνει "χωρίς".
- **sine test. (sine testibus)** = σημαίνει "χωρίς μαρτυρίες".
- **subscriptio** = σημαίνει "επίλογος" ή "τίτλος στο τέλος ρολού ή χειρογράφου".
- **suppl. (supplementum)** = σημαίνει "μεταγενέστερη προσθήκη" σε χειρόγραφο.
- **ter** = σημαίνει "τρεις φορές".
- **terminat** = σημαίνει "τελειώνει".
- **usque (ad)** = σημαίνει "έως" ή "μέχρι".
- **ut** = σημαίνει "όπως" ή "σαν".
- **v. (vide)** = σημαίνει "δες".
- **vac. (vacat/vacant)** = σημαίνει "λείπει" ή "λείπουν".
- **vel** = σημαίνει "ή".
- **verss (versiones)** = σημαίνει "μεταφράσεις".
- **v.l. (varia lectio)** = σημαίνει "παραλλαγή", δηλώνει ότι η αναφερόμενη παραλλαγή προέρχεται πιθανόν από διαφορετικό στίχο.
- **vs / vss (versus)** = σημαίνει "στίχος" ή "στίχοι".

III. LOCI CITATI VEL ALLEGATI – A. EX VETERE TESTAMENTO

από την έκδοση **Nestle-Aland 28**, η οποία καταγράφει **παραπομπές στην Παλαιά Διαθήκη** που εμφανίζονται στην Καινή Διαθήκη:

III. Παραπομπές ή Αναφορές

A. Από την Παλαιά Διαθήκη (EX VETERE TESTAMENTO)

Αυτός ο πίνακας δείχνει πού παραπέμπει η Καινή Διαθήκη στην Παλαιά. Στα αριστερά είναι το βιβλίο/εδάφιο της Παλαιάς Διαθήκης και δεξιά η αντίστοιχη παραπομπή στην Καινή Διαθήκη.

Γένεση (Genesis)

- Γεν. 31,44 + 50β → 2 Κορινθίους 6,14
 - Γεν. 35,16 + 21 → Ματθαίος 2,1
 - Γεν. 1,1 → Ιωάννης 1,1
 - Γεν. 2,6.9 → 2 Πέτρου 3,5
 - Γεν. 2,2 → Εβραίους 4,4.10
 - Γεν. 7 → Λουκάς 3,38 / Ιωάννης 20,22 / 1 Κορινθίους 15,45.47
 - Γεν. 22,2 → Ματθαίος 1,1
 - Γεν. 24 → Ματθαίος 10,16 / Μάρκος 10,7 / 1 Κορινθίους 6,16
 - Γεν. 3,1 → Ματθαίος 10,16 / Αποκάλυψη 12,9
 - Γεν. 6,13 → 1 Θεσσαλονικείς 2,14
 - Γεν. 15 → Αποκάλυψη 12,17
-

Έξοδος, Λευιτικόν, κ.λπ.

Στοιχεία από άλλες αναφορές

- 1 Βασιλειών 15,38 → Πράξεις 17,26
 - Ησαΐας 11,3 → προς Εβραίους 11,3
 - Ιεζεκιήλ 37 → Ρωμαίους 5,12
 - Δανιήλ 7 → Αποκάλυψη 7,14
-

Αριθμοί Παλαιάς Διαθήκης εμφανίζονται στη μορφή:

- **c.1** → Εβρ. 11,3
- **c.10** → Λουκάς 10,1 / Πράξεις 17,26